

ע"פ 990/19 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון

ע"פ 990/19

כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר

לפני:

מדינת ישראל

המעוררת:

נגד

פלוני

המשיב:

בקשה מטעם הממונה על עבודות שירות מתאריך
01.04.2020 לדחיית עבודות השירות שהושתו על
המשיב; החלטת בית המשפט מתאריך 01.04.2020
להיענות למבוקש; תגובת ב"כ המשיב מתאריך
02.04.2020 להחלטת בית המשפט מתאריך
01.04.2020; החלטת בית המשפט מתאריך
02.04.2020 לראות בתגובה הנ"ל כבקשה לעיון חוזר
בהחלטה מתאריך 01.04.2020 ולבקש תגובות של
הצדדים להחלטה; תגובה מטעם הממונה על עבודות
שירות מתאריך 06.04.2020; תגובה מטעם
המעוררת מתאריך 16.04.2020; תגובה נוספת
מטעם המשיב מתאריך 16.04.2020

עו"ד אושרה פטל רוזנברג
עו"ד דוד קולקר

בשם המעוררת:
בשם המשיב:

החלטה

המשנה לנשיאה ח' מלצר:

1. לפניפניה מתאריך 02.04.2020 מטעם המשיב, שסוגה על ידי כבקשה לעיון מחדש בהחלטתי מתאריך 01.04.2020, בגדרה התקבלה בקשה מטעם הממונה על עבודות שירות (להלן: הממונה) לדחות את מועד התייצבותו של המשיב לריצוי עבודות השירות שהוטלו עליו - לתאריך 16.06.2020, וזאת חלף המועד (15.03.2020) שנקבע בפסק הדין שניתן בעניינו מתאריך 27.02.2020.

להלן יובאו הנתונים הנדרשים להכרעה בבקשה.

2. בתאריך 27.02.2020 ניתן פסק הדין בערעור שבכותרת, כאשר ביחס לעונש נקבע כי על המשיב להתייצב בפניהממונהבתאריך 15.03.2020 כדי להתחיל בנשיאת מאסר בן 6 חודשים, שיבוצע על דרך של עבודות שירות.

3. בתאריך 01.04.2020 הוגשה בקשה מטעם הממונה לדחיית התייצבותו של המשיב לתאריך 16.06.2020, וזאת מן הטעם שאין באפשרות הממונהלקלוט את המשיב לעבודות השירות, עקב המצב שנוצר כתוצאה מהתפשטות **נגיף הקורונה** והתחלואה שהוא גורם, והנחיות הממשלה ומשרד הבריאות בנושא.

באותו היום ניתנה החלטתי באשר לדחיית מועד התייצבותו של המשיב, כמבוקש.

4. ב"כ המשיב הגיש בתאריך 02.04.2020 תגובה להחלטה הנ"ל, ובגדרה השיג על כך שבקשת הממונהוההחלטה שבאה בעקבותיה ניתנו ללא שנשמעה תגובת המשיב, אשר עמדתו לגוף הדברים היא שככל שהבקשה צודקת ומוצדקת - אין לה מקום, שכן גזר הדין לא יכול להשתנות בדרך זו. מכאן נובע, לגישת המשיב, כי הוא החל לרצות את עונשו בתאריך 26.03.2020 (צ"ל: 15.03.2020).

5. קבעתי כי יש לסווג את התגובה הנ"ל כבקשה לעיון מחדש בהחלטתי, ובגדר החלטתי זו - ביקשתי את תגובת המערער. זו הוגשה (הן ע"י הפרקליטות והן מטעם הממונה) ובה נטען, בין השאר, כי יש להותיר את החלטתי על כנה, שכן בסמכות בית המשפט לדחות את מועד ריצוי העונש למועד אחר, וההחלטה מוצדקת בשל המציאות שנוצרה עקב משבר הקורונה. בהקשר זה הוסבר כי מרבית מערך עבודות השירות מושבת, והמצב אילץ עובדי שירות רבים להפסיק את ריצוי העבודות שהם מבצעים. בהקשר זהנמסר עוד כי לאחר שמערך עבודות השירות ישוב לתפקוד - עובדי השירות שהיו צריכים להתייצב לריצוי עונשם בדרך זויתבקשו להתחיל את מה שנגזר עליהם במועד מאוחר יותר.

6. ב"כ המשיב ביקש להשיב לתגובת ב"כ המערער, ומבוקשו ניתן לו. במסגרת זו הוא גרס כי משנקבע מועד לביצוע עבודות השירות, הרי שלשיטתו לא ניתן לשנות את תאריך התייצבות המשיב עקב קשיים של הממונה. הוא גם חזר והלין על עצם בקשתו של הממונהוהטען כי האחרון נהג שלא כדין בכך שלא קלט את המשיב לביצוע עבודות השירות במועד שנקצב, וכי פנייתו של הממונהלבית המשפט באה רק לאחר שחלף המועד הקבוע בפסק הדין להתייצבות המשיב.

7. עתה משנפרסו טיעוני ב"כ הצדדים - אעבור לליבון הדברים.

8. החלטתי לדחות את הבקשה לעיון מחדש, בכפוף לאמור בפיסקאות 13-16 שלהלן.

להלן יובאו נימוקי לתוצאה זו.

9. סעיף 87 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) מורה כי בסמכות בית המשפט לדחות ביצוע של עונש למועד אחר, והוא מורה כך:

"(א) נקבע מועד לביצועו של עונש, באחת מהוראות פרק זה או בבית המשפט לפיה, רשאי בית המשפט לדחות את הביצוע למועד אחר.

(ב) נדחה ביצועו של עונש לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לדחות פעם נוספת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ג) בית המשפט הדוחה ביצועו של עונש לפי סעיף זה רשאי להתנות את הדחיה במתן ערובה ובתנאים אחרים שימצא לנכון; על ערובה הניתנת לפי הוראה זו יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות סעיפים 38 עד 40 ו-44 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965.

(ד) החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור."

החלטתי מתאריך 01.04.2020 ניתנה במסגרת סעיף 87 הנ"ל.

10. לגופו של עניין – סעיף 51 לחוק העונשין, שכותרתו "היעדרות משירות", קובע כדלקמן:

"(א) נסתיימה העבודה במקום עבודת השירות, יעביר הממונה או רכז עבודת שירות מחוזי את עובד השירות ללא שיהוי לעבודת שירות במקום עבודה אחר.

(ב) עובד השירות יודיע לממונה, ללא שיהוי, על כל הפסקה בעבודה או העדרות ממנה.

(ג) עובד שירות לא יעדר מעבודתו אלא באישור הממונה, רכז עבודת השירות או מפקח, ואם נעדר מסיבות רפואיות – גם באישור רופא; האישור יהיה לפי כללים שיקבע השר לביטחון הפנים בתקנות.

(ד) תקופת הפסקת עבודת שירות וימי העדרותו של עובד שירות לפי סעיף זה, לא יבואו במנין ימי עבודת השירות, למעט היעדרות מסיבות רפואיות בשל תאונת עבודה שאירעה במסגרת עבודת השירות ובמקום עבודת השירות."

(ההדגשה הוספה-ח"מ).

הנה כי כן, כל תקופה בה נעדר "עובד שירות" מהעבודה (למעט בנסיבות המפורטות בסעיף 51(ד) סיפא לחוק

העונשין, שאינן רלוונטיות לענייננו) – לא תיחשב כתקופת ריצוי של העונש, וזאת אף אם היעדרות לא נגרמה באשמת "עובד השירות" (ראו: רע"ב 6298/19 פלוני נ' מדינת ישראל (10.10.2019)). המחוקק הותיר איפוא פתח צר מאוד להיעדרות של "עובד שירות", שתימנה כחלק מריצוי עונשו – והיא היעדרות מסיבות רפואיות בשל תאונת עבודה שאירעה במסגרת ובמקום עבודת השירות בלבד.

11. זאת ועוד: תקנה 10 לתקנות העונשין (נשיאת מאסר בעבודת שירות), התשע"ב-2011 (להלן: התקנות) מורה כדלקמן:

"הממונה, רכז עבודת שירות או מפקח רשאים לאשר או להורות לעובד שירות להיעדר מעבודת שירות, ובלבד שעובד השירות ישלים את שעות ההיעדרות, בכל אחד מהמקרים האלה:

(1) בימי אבל במשפחה שמטעמי דת או נוהג לא עובדים בהם;

(2) מסיבה מיוחדת אחרת ובלבד שההיעדרות לא תעלה על עשרה ימים רצופים; התקיימו טעמים מיוחדים המצדיקים הארכת תקופת ההיעדרות מעבר לעשרה ימים, מתן האישור בסמכות הממונה ובלבד שהתקופה האמורה לא תעלה על ארבעים וחמישה ימים;

(3) לרגל שביתה או השבתה במקום עבודת השירות;

(4) מחמת הפסקה זמנית בעבודה מטעם מקום העבודה אשר אינה כלולה בימי המנוחה של עובד השירות וימי שבתון על-פי חוק;

(5) בימים שבהם היקף ההעסקה במקום עבודת השירות נמוך מ-6 שעות עבודה.

(ההדגשות שלי-ח"מ).

מחוקק המשנה קבע איפוא כי גם כאשר מדובר בהיעדרות של "עובד שירות" ממקום העבודה עקב נסיבות שאינן תלויות בו, אלא שההיעדרות נובעת בשל צרכי מקום העבודה – הרי ש"עובד השירות" נדרש להשלים את שעות ההיעדרות, ולא ניתן להחשיבן כחלק מריצוי עונשו. בנוסף, וכפי שנמסר בתגובת המערערת שהוגשה בתאריך 16.04.2020, בנסיבות שנוצרו עקב **נגיף הקורונה** – מרבית מערך עבודות השירות מושבת, או מופסק זמנית, ולפיכך מצב דברים זה רלבנטי לתקנות 10(3), או 10(4), או 10(5) לתקנות.

12. מפירוט הנסיבות בסעיפים הנ"ל – ניתן ללמוד כי אף במקרים בהם נפלו פגמים בהתנהלות הממונה (ואינני קובע כי כך היה בענייננו, למעט העובדה שהבקשה מטעמו הוגשה רק בתאריך 01.04.2020) – לא ניתן להחשיב ימי היעדרות של "עובד שירות" כחלק מתקופת ריצוי עונשו, אלא בתנאים הקבועים לכך בדיון.

13. זאת ועוד – אחרת. זה המקום להזכיר כי עונש מסוג עבודות שירות הוא אמצעי, שהמחוקק התיר, לשם ריצוי

עונש של מאסר, כפי שמורה סעיף 51ב(א) לחוק העונשין, הקורא כך:

"(א) בית משפט שגזר על נאשם מאסר בפועל לתקופה שאינה עולה על תשעה חדשים, רשאי להחליט, בגזר הדין, שהנידון ישא את עונש המאסר, כולו או חלקו, בעבודת שירות; קבע בית המשפט כי חלק מעונש המאסר יהיה בעבודת שירות, יישא הנידון את חלק העונש האמור בתום תקופת המאסר בפועל, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת." (ההדגשות שלי -ח"מ).

מכאן שריצוי עונש מאסר בדרך של עבודות שירות הוא בבחינת חלופה מקלה של ביצוע עונשהמאסר בפועל, שניתן לשלול אותה ממי שלא עומד בתנאים הקבועים לכך בדין. במקרה שכזה על הנידון יהיה לרצות את יתרת עונשו מאחורי סורג ובריא, וכך נפסק בהקשרים אלה:

"יש לראות ריצוי עונש מאסר על דרך של עבודות שירות כפריבילגיה לה זוכה המורשע בדין, ובבסיסה של פריבילגיה זו עומדת תכלית שיקומית. ואולם, קיומה של זכות זו מותנית בעמידתו של הלה בציפיות הנלוות לביצוע עבודות השירות. מקום בו לא יעמוד המורשע בדין בציפיות אלו, ולא יבצע את עבודות השירות כראוי, תישלל ממנו פריבילגיה זו, ויתרת עונשו תרוצה במאסר מאחורי סורג ובריא" (רע"ב 7868/12 אפנג'ר נ' בית המשפט המחוזי בנצרת(10.11.2013)).

ראו גם: רע"ב 7913/18 פרנוך נ' הממונה על עבודות השירות(12.11.2018); רע"ב 4004/18 אבו הדואן נ' מדינת ישראל(22.05.2018); רע"ב 9867/17 נאשף נ' מדינת ישראל(28.12.2017); רע"ב 3867/17 חדד נ' מדינת ישראל(29.05.2017).

נוכח האמור – בפני המשיב עומדת, כמובן, האפשרות לבקש כי עונשו ירוצה על דרך של מאסר בפועל, ואם הוא חפץ בכך עליו להודיע על כך לבית המשפט עד תאריך 30.04.2020, ואז יובא הדבר בפני ההרכב לשינוי גזר הדין.

14. בשים לב לכל המקובץ, ולאור העובדה שהמשיב לא ביצע עבודות שירות כל שהן עד עתה –הבקשה לעיון מחדש נדחית, בכפוף לאמור בפסקה 13סייפא שלעיל.

15. המשיב מתבקש איפוא להודיע על החלטתו באם הוא מעוניין בריצוי עונשו על דרך של מאסר בפועל – עד תאריך 30.04.2020.

16. היה והמבקש לא יודיע כאמור בפסקה 15 שלעיל –הוא יתייצב בפני הממונה בתאריך 16.06.2020, והוא מוזהר בזאת מראש כי אי-התייצבותו, או אי-עמידתו בתנאי ביצוע עבודות השירות, עלולים לגרום להפסקת דרך ריצוי העונש בצורה של עבודות שירות ולהביא לכך שהוא ירצה את עונשו מאחורי סורג ובריא.

לבסוף יצוין עוד כי, כפי שנמסר בתגובת המדינה, ככל שהמשק יחזור לתפקוד ומעסיקים יחזרו לקלוט עובדי שירות – ב"כ המשיב יוכל ליצור קשר עם הממונה ולתאם מועד מוקדם יותר להתייצבות המשיב, ככל שהדבר יתאפשר.

ניתנה היום, כ"חבניסןהתש"ף (22.04.2020).

המשנה לנשיאה
